

Βρυξέλλες, 15 Οκτωβρίου 2025
(OR. en)

13725/25

Διοργανικός φάκελος:
2020/0100 (COD)

ECOFIN 1320
CLIMA 435
FIN 1179
ENV 1006
ENER 523
COMPET 1009
CADREFIN 254
CODEC 1529
ECB
EIB

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	8 Οκτωβρίου 2025
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2025) 628 final
Θέμα:	ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ σχετικά με την ενδιάμεση αξιολόγηση του δανειακού μηχανισμού του δημόσιου τομέα στο πλαίσιο του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης το 2025, όπως αναφέρεται στο άρθρο 17 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1229

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2025) 628 final.

συνημμ.: COM(2025) 628 final

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 8.10.2025
COM(2025) 628 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**σχετικά με την ενδιάμεση αξιολόγηση του δανειακού μηχανισμού του δημόσιου τομέα
στο πλαίσιο του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης το 2025, όπως αναφέρεται στο άρθρο
17 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1229**

{SWD(2025) 287 final}

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο δανειακός μηχανισμός του δημόσιου τομέα (στο εξής: «ΔΜΔΤ» ή «Μηχανισμός») αποτελεί τον τρίτο πυλώνα του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης (ΜΔΜ)¹. Ο Μηχανισμός θεσπίστηκε τον Ιούλιο του 2021 με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1229² (στο εξής: κανονισμός ΔΜΔΤ) με σκοπό να συμβάλει στην επίτευξη των κλιματικών στόχων της Ένωσης για το 2030 και της κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050 με αποτελεσματικό και κοινωνικά δίκαιο τρόπο.

Γενικός στόχος του Μηχανισμού είναι η αντιμετώπιση σοβαρών κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών προκλήσεων που απορρέουν από τη μετάβαση προς: i) τους κλιματικούς και ενεργειακούς στόχους της ΕΕ για το 2030 και ii) τον στόχο της κλιματικής ουδετερότητας στην ΕΕ έως το 2050 το αργότερο, όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1119³. Στόχος του Μηχανισμού είναι να επωφεληθούν τα εδάφη της ΕΕ που προσδιορίζονται στα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης που έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή.

Ο Μηχανισμός έχει ειδικό στόχο την αύξηση των επενδύσεων του δημόσιου τομέα για την αντιμετώπιση των αναπτυξιακών αναγκών των περιοχών που προσδιορίζονται στα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης, διευκολύνοντας τη χρηματοδότηση έργων που δεν παράγουν επαρκείς ροές ιδίων εσόδων ώστε να καλύπτουν το επενδυτικό τους κόστος.

Ως μεικτό μέσο, η στήριξη που παρέχεται στο πλαίσιο του Μηχανισμού αποτελείται από μια συνιστώσα δανείου και επιχορήγησης. Με τη συνεισφορά 1,3 δισ. EUR από επιχορηγήσεις της ΕΕ, μεταξύ 6 δισ. EUR και 8 δισ. EUR σε δάνεια από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) και εκτιμώμενη συνεισφορά ύψους 6 δισ. EUR από άλλες πηγές, ο Μηχανισμός αποσκοπεί στην κινητοποίηση δημόσιων επενδύσεων ύψους μεταξύ 13,3 δισ. EUR και 15,3 δισ. EUR κατά την περίοδο 2021-2027.

Σύμφωνα με το άρθρο 17 του κανονισμού ΔΜΔΤ, διενεργείται ενδιάμεση αξιολόγηση του Μηχανισμού και υποβάλλεται έκθεση επί της εν λόγω ενδιάμεσης αξιολόγησης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.

Η ενδιάμεση αξιολόγηση του ΔΜΔΤ περιλάμβανε διάφορα στάδια. Η σχετική πρόσκληση υποβολής στοιχείων ήταν ανοικτή από τις 2 Φεβρουαρίου 2024 έως την 1η Μαρτίου 2024. Μια υποστηρικτική μελέτη, η οποία πραγματοποιήθηκε από τον Απρίλιο του 2024 έως τον Ιανουάριο του 2025 από τις εταιρείες T33 Srl και την Prognos AG, συμπλήρωσε την αξιολόγηση με ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη, συνεντεύξεις, έρευνες και περιπτωσιολογικές μελέτες. Επιπλέον, η επιτροπή ρυθμιστικού ελέγχου (ΕΡΕ) συμμετείχε σε προπαρασκευαστική συνεδρίαση στις 16 Δεκεμβρίου 2024 και σε επακόλουθη συνεδρίαση στις 14 Μαΐου 2025. Στις 16 Μαΐου 2025 διατύπωσε θετική γνώμη σχετικά με την αξιολόγηση,

¹ Ο Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης αποτελείται από τρεις πυλώνες: 1) το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, 2) ένα ειδικό καθεστώς στο πλαίσιο του προγράμματος InvestEU, και 3) τον δανειακό μηχανισμό του δημόσιου τομέα. Ο τελευταίος πυλώνας αποτελεί το αντικείμενο της παρούσας έκθεσης.

² Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1229 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουλίου 2021, σχετικά με το δανειακό μηχανισμό του δημόσιου τομέα στο πλαίσιο του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης ([Κανονισμός - 2021/1229 - EL - EUR-Lex](#)).

³ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1119 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση πλαισίου με στόχο την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 401/2009 και (ΕΕ) 2018/1999 («ευρωπαϊκό νομοθέτημα για το κλίμα») (<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj/ell>).

συνοδευόμενη από συστάσεις. Η αξιολόγηση ολοκληρώθηκε με διεξοδική έκθεση στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής το 2025.

Η παρούσα έκθεση παρουσιάζει τα κύρια πορίσματα και συμπεράσματα της ενδιάμεσης αξιολόγησης του Μηχανισμού. Συνοδεύεται από έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής (SWD), το οποίο αξιολογεί τον βαθμό στον οποίο ο Μηχανισμός είναι αποτελεσματικός, αποδοτικός και συνεκτικός, παρέχει ενωσιακή προστιθέμενη αξία και είναι επίκαιρος.

2. ΠΕΛΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΕΝΔΙΑΜΕΣΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ

Σύμφωνα με το άρθρο 17 παράγραφος 2 του κανονισμού ΔΜΔΤ, σκοπός της ενδιάμεσης αξιολόγησης είναι να αξιολογήσει την υλοποίηση του ΔΜΔΤ και την ικανότητά του να επιτυγχάνει τους στόχους που καθορίζονται στο άρθρο 3 του εν λόγω κανονισμού. Συγκεκριμένα, θα πρέπει να αξιολογήσει:

- α) τον βαθμό στον οποίο η ενωσιακή στήριξη που παρέχεται στο πλαίσιο του Μηχανισμού έχει συμβάλει στην αντιμετώπιση των αναγκών των εδαφών που εφαρμόζουν τα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης·
- β) τον τρόπο με τον οποίο ελήφθησαν υπόψη οι οριζόντιες αρχές που αναφέρονται στο άρθρο 4·
- γ) την ανάγκη διενέργειας εκτίμησης των επιπτώσεων ως προς το φύλο·
- δ) την εφαρμογή των προϋποθέσεων επιλεξιμότητας που ορίζονται στο άρθρο 9 και τον τρόπο με τον οποίον έχουν εφαρμοστεί οι υποχρεώσεις προβολής·
- ε) με βάση τα υποστηριζόμενα από τον Μηχανισμό έργα, τον βαθμό στον οποίο ο Μηχανισμός συνέβαλε στους περιβαλλοντικούς στόχους που ορίζονται στο άρθρο 9 του κανονισμού (ΕΕ) 2020/852⁴.

Εκτός από τις ειδικές απαιτήσεις αξιολόγησης που ορίζονται ανωτέρω και στον κανονισμό ΔΜΔΤ, και σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για τη βελτίωση της νομοθεσίας, η ενδιάμεση αξιολόγηση καλύπτει τα πέντε κριτήρια αξιολόγησης με βάση τη βελτίωση της νομοθεσίας: i) αποτελεσματικότητα· ii) αποδοτικότητα· iii) συνοχή· iv) ενωσιακή προστιθέμενη αξία· v) συνάφεια.

Το αντικείμενο της αξιολόγησης καλύπτει τον Μηχανισμό από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του κανονισμού ΔΜΔΤ στις 14 Ιουλίου 2021 έως τις 31 Ιανουαρίου 2025 και αφορά όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, ιδίως τα εδάφη που προσδιορίζονται στα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης.

Η παρούσα ενδιάμεση αξιολόγηση διενεργείται σε αρχικό στάδιο της υλοποίησης και, ως εκ τούτου, επικεντρώνεται σε δραστηριότητες και εκροές, δεδομένου ότι τα αποτελέσματα και οι επιπτώσεις δεν μπορούν ακόμη να εκτιμηθούν. Η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και των μακροπρόθεσμων επιπτώσεων θα συμπεριληφθεί στην τελική αξιολόγηση, η οποία απαιτείται το αργότερο έως τις 31 Δεκεμβρίου 2031 σύμφωνα με τον κανονισμό ΔΜΔΤ (άρθρο 17 παράγραφος 3).

3. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Τα πορίσματα που παρουσιάζονται στο αντικείμενο της αξιολόγησης έχουν ως βάση δύο κύριες συνιστώσες. Πρώτον, βασίζονται σε εσωτερική εμπειρογνωσία και τεκμηρίωση. Δεύτερον, η αξιολόγηση έχει ως βάση τα αποτελέσματα υποστηρικτικής μελέτης που ανατέθηκε από την Επιτροπή και εκπονήθηκε από κοινοπραξία αποτελούμενη από τις εταιρείες T33 srl και Prognos AG. Η υποστηρικτική μελέτη που διενεργήθηκε μεταξύ τέλους Απριλίου 2024 και Ιανουαρίου 2025 συνδυάζει διάφορες μεθόδους (εξέταση εγγράφων/έρευνα τεκμηρίωσης, ερωτηματολόγιο, συνεντεύξεις και περιπτωσιολογικές μελέτες) με σκοπό την παροχή απαντήσεων στα ερωτήματα της αξιολόγησης.

⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2020/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2020, σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για τη διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2019/2088 [[κανονισμός \(ΕΕ\) 2020/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου](#)].

Στο πλαίσιο της αξιολόγησης αυτής αναπτύχθηκε μια λογική παρέμβασης, καθώς και ένας πίνακας αξιολόγησης. Ο πίνακας συνέδεσε τα κριτήρια αξιολόγησης με τη λογική της παρέμβασης και χρησιμοποίησε τα βασικά στοιχεία για την κατάρτιση των ερευνητικών ερωτημάτων.

4. ΤΑ ΚΥΡΙΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΝΔΙΑΜΕΣΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Στην παρούσα ενότητα συνοψίζονται τα πορίσματα και τα συμπεράσματα της αξιολόγησης σχετικά με την ενδιάμεση αξιολόγηση του ΔΜΔΤ σύμφωνα με τα πέντε κριτήρια που καθορίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές για τη βελτίωση της νομοθεσίας: αποτελεσματικότητα, αποδοτικότητα, συνοχή, ενωσιακή προστιθέμενη αξία και συνάφεια.

4.1. Αποτελεσματικότητα

Από την έναρξη της πολυετούς πρόσκλησης υποβολής προτάσεων τον Ιούλιο του 2022 έως τις 31 Ιανουαρίου 2025, έχουν ληφθεί 46 προτάσεις έργων, από τις οποίες 30 (65 %) κρίθηκαν επιλέξιμες και παραδεκτές, ενώ 17 επιλέχθηκαν για χρηματοδότηση από την επιτροπή αξιολόγησης του ΔΜΔΤ. Τα επιλεγμένα έργα που υποβλήθηκαν αναμένεται να κινητοποιήσουν περίπου 228 εκατ. EUR σε επιχορηγήσεις, ποσό που αντιστοιχεί στο 17 % του προϋπολογισμού της συνιστώσας επιχορήγησης, και 1,4 δισ. EUR σε συνολικές επενδύσεις, συμπεριλαμβανομένων των επιχορηγήσεων, των δανείων και των πρόσθετων πηγών χρηματοδότησης.

Επιλέξιμες αιτήσεις έχουν υποβληθεί από αιτούντες από την Ελλάδα, τη Σουηδία, τη Γαλλία, την Τσεχία, τις Κάτω Χώρες, την Πολωνία, την Ισπανία, τη Λετονία και την Ιρλανδία, αλλά όχι από τα υπόλοιπα κράτη μέλη. Την αξιοποίηση του Μηχανισμού επηρεάζουν διάφοροι παράγοντες, οι οποίοι περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, την αλληλεπικάλυψη με άλλες πηγές χρηματοδότησης που προσφέρουν υψηλότερα ποσοστά συγχρηματοδότησης επιχορηγήσεων για το ίδιο είδος επενδύσεων, τη διοικητική ικανότητα των δημόσιων αρχών, τη διαθεσιμότητα ώριμων δεξαμενών έργων, τους οικονομικούς περιορισμούς των δυνητικών αιτούντων και τη μη επιλεξιμότητα έργων που επωφελούνται από άλλα κονδύλια της ΕΕ, δεδομένου ότι στο πλαίσιο του ΔΜΔΤ υπάρχει προϋπόθεση ότι τα έργα του ΔΜΔΤ δεν μπορούν να λάβουν στήριξη από άλλα προγράμματα της Ένωσης.

Άλλες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι δυνητικοί δικαιούχοι του ΔΜΔΤ αφορούν i) το ελάχιστο όριο για την άμεση δανειοδότηση από την ΕΤΕπ και ii) τις απαιτήσεις που ισχύουν για τους δικαιούχους προκειμένου αυτοί να λάβουν δάνεια-πλαίσια από την ΕΤΕπ, οι οποίες μπορεί να αποτελέσουν σημαντικό φραγμό εισόδου για τους δήμους με μικρά έργα και περιορισμένη διοικητική ικανότητα η οποία τους εμποδίζει να αναλάβουν συντονιστικό ρόλο. Η Επιτροπή και η ΕΤΕπ έχουν λάβει διάφορα μέτρα για την εξομάλυνση αυτής της κατάστασης.

Η μελλοντική αξιοποίηση του Μηχανισμού είναι δύσκολο να αξιολογηθεί. Ενώ η πλήρης απορρόφηση του προϋπολογισμού των επιχορηγήσεων δεν είναι πιθανό να πραγματοποιηθεί στην πρώτη πρόσκληση υποβολής προτάσεων, η δεύτερη πρόσκληση υποβολής προτάσεων (2026-2027) αποτελεί ευκαιρία. Αυτό συμβαίνει ιδίως δεδομένου ότι υπάρχει μεγαλύτερη ενημέρωση σχετικά με τον ΔΜΔΤ, και τα εθνικά μερίδια δεν θα εφαρμόζονται πλέον μετά το 2025. Ωστόσο, ο βαθμός στον οποίο προγραμματίζονται ή αναλώνονται άλλοι ενωσιακοί και εθνικοί πόροι θα αποτελέσει καθοριστικό παράγοντα σε αυτό το πλαίσιο.

Η συμπερίληψη του ΔΜΔΤ στο πλαίσιο των εδαφικών σχεδίων δίκαιης μετάβασης έχει δημιουργήσει σαφή αναφορά, καθώς έχει καθορίσει μια κρίσιμη στρατηγική δίκαιης μετάβασης με την οποία οι αιτούντες για τον ΔΜΔΤ θα πρέπει να ευθυγραμμίζονται και την οποία θα πρέπει να αναφέρουν στις αιτήσεις τους προς τον ΔΜΔΤ. Επιπλέον, τα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης έχουν δημιουργήσει ένα πρώτο βήμα για την ενημέρωση σχετικά με τον ΔΜΔΤ.

Όσον αφορά τα υπογεγραμμένα έργα, η επιχορήγηση κάλυψε ποσοστό μεταξύ 5 % και 18 % του συνολικού επενδυτικού κόστους, ενώ το δάνειο αντιστοιχούσε σε ποσοστό μεταξύ 31 % και 73 %.

Αυτό υποδηλώνει ότι ο βασικός παράγοντας που καθορίζει την αξία του ΔΜΔΤ για τους δικαιούχους είναι η δομή του δανείου της ΕΤΕπ. Οι δυνητικοί αιτούντες θα αξιολογήσουν το επιτόκιο, τη διάρκεια του δανείου, το ποσό χρηματοδότησης και τη συνολική αποτελεσματικότητα της διαδικασίας διαπραγμάτευσης για τη δανειοδότηση από την ΕΤΕπ όσον αφορά την κάλυψη των αναγκών τους, σε σύγκριση με τους όρους που προσφέρουν οι εμπορικές τράπεζες. Μολονότι ο ΔΜΔΤ είναι γενικά σε θέση να παρέχει ευνοϊκότερους όρους χρηματοδότησης συνδυάζοντας δάνεια της ΕΤΕπ με επιχορηγήσεις της ΕΕ, οι εμπορικές τράπεζες έχουν συχνά τα πλεονεκτήματα της ταχύτερης διεκπεραίωσης των δανείων, των απλούστερων διαδικασιών και των εδραιωμένων σχέσεων με τους πελάτες τους.

Η συμβουλευτική στήριξη που παρέχεται από την ΕΤΕπ για τον ΔΜΔΤ υλοποιείται μέσω του συμβουλευτικού κόμβου InvestEU. Έως τις 31 Ιανουαρίου 2025 έξι αναθέσεις βρίσκονταν σε εξέλιξη, ενώ μία είχε ολοκληρωθεί. Αυτές καλύπτουν ευρύ φάσμα τομέων, όπως η ενέργεια, η κινητικότητα, το περιβάλλον και οι κοινωνικές επενδύσεις. Μολονότι η συμβουλευτική στήριξη του ΔΜΔΤ παρέχεται δωρεάν, η αρχική ζήτηση ήταν χαμηλή. Όπως φαίνεται από τα προκαταρκτικά πορίσματα, η συμβουλευτική στήριξη που παρέχεται μέσω του συμβουλευτικού κόμβου InvestEU έχει συμβάλει στην αύξηση του βαθμού αξιοποίησης και της ποιότητας των αιτήσεων.

Ο ΔΜΔΤ αποτελεί νέο μέσο και, ως εκ τούτου, οι δράσεις επικοινωνίας και ενημέρωσης ήταν καίριας σημασίας για την προώθηση της αξιοποίησής του. Η Επιτροπή, σε στενή συνεργασία με τον CINEA και την ΕΤΕπ, αύξησε την ενημέρωση σχετικά με τον ΔΜΔΤ μέσω πολλών κοινών δράσεων που απευθύνονταν σε διάφορους τύπους δυνητικών δικαιούχων. Από τα αρχικά πορίσματα φαίνεται ότι οι προσπάθειες επικοινωνίας υπήρξαν αποτελεσματικές.

Η στήριξη της υλοποίησης του ΔΜΔΤ από τις εθνικές αρχές ποικίλλει και παρέχεται σε εθελοντική βάση. Οι εθνικές αρχές φαίνεται ότι συμμετέχουν στον ΔΜΔΤ όταν διαθέτουν επαρκή διοικητική ικανότητα και/ή όταν θεωρούν ότι ο ΔΜΔΤ είναι συναφής. Όταν οι εθνικές αρχές υποστηρίζουν την αξιοποίηση του ΔΜΔΤ, οι αιτήσεις έργων φαίνεται ότι είναι πλήρως διαμορφωμένες και επιτυχείς.

Οι οριζόντιες αρχές που αναφέρονται στο άρθρο 4 του κανονισμού ΔΜΔΤ ενσωματώνονται με διάφορους τρόπους στην υλοποίηση και τη διαχείριση του ΔΜΔΤ. Η δέσμευση των αιτούντων προς τον ΔΜΔΤ να τηρήσουν αυτές τις οριζόντιες αρχές εξετάζεται κατά την αξιολόγηση των προτάσεων και κατά τη διάρκεια της υλοποίησης μέσω υποβολής περιοδικών εκθέσεων και επιτόπιων αποστολών. Η ΕΤΕπ αξιολογεί και παρακολουθεί επίσης όλα τα έργα και τις διαμεσολαβούμενες πράξεις βάσει κριτηρίων που αφορούν το περιβάλλον, την κοινωνία και τη διακυβέρνηση. Χρηματοδοτούνται μόνο οι δραστηριότητες που πληρούν τις απαιτήσεις δέουσας επιμέλειας τις οποίες εφαρμόζει η ΕΤΕπ όσον αφορά τη βιωσιμότητα.

Όσον αφορά την ισότητα των φύλων, ορισμένες συμφωνίες επιχορήγησης που έχουν υπογραφεί ενσωματώνουν ρητά μια προσέγγιση ένταξης της διάστασης του φύλου, ενώ άλλες δεν αναφέρονται άμεσα στην ισότητα των φύλων. Όσον αφορά τον εκτιμώμενο αριθμό θέσεων εργασίας που δημιουργήθηκαν από τον ΔΜΔΤ για τις συμφωνίες επιχορήγησης που έχουν υπογραφεί, οι αιτούντες δηλώνουν ότι το 50 % (2 870 από τις 5 745) προορίζεται για γυναίκες. Όσον αφορά τα άτομα που θα πρέπει να προσεγγίζονται από τα υπογεγραμμένα έργα του ΔΜΔΤ, οι δικαιούχοι εκτιμούν ότι το 52 % είναι γυναίκες.

Όσον αφορά τη συμβολή στην επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων, το ευρύ φάσμα των επιλέξιμων τομέων συνεπάγεται ότι ορισμένα έργα αφορούν άμεσα τη δράση για το κλίμα, ενώ

άλλα θα είναι κλιματικά ουδέτερα ή τουλάχιστον δεν θα προκαλούν σημαντική βλάβη. Ορισμένα έργα δίκαιης μετάβασης που δεν οδηγούν σε άμεση μείωση των εκπομπών CO₂ ενδέχεται να εξακολουθούν να λαμβάνουν υψηλή βαθμολογία όσον αφορά την περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Τέσσερα από τα επτά έργα που λαμβάνουν στήριξη από τον ΔΜΔΤ δηλώνουν ότι θα συμβάλουν στη μείωση των εκπομπών CO₂ (εκτιμώμενη μείωση των εκπομπών CO₂ κατά 135 805 τόνους ετησίως). Τα υπόλοιπα έργα θα έχουν ορισμένες περιβαλλοντικές επιπτώσεις, όπως η προώθηση της κυκλικής οικονομίας και της βιοποικιλότητας.

Μια συνολική αδυναμία του πλαισίου παρακολούθησης του ΔΜΔΤ είναι ότι ο γενικός στόχος, ο ειδικός στόχος και οι βασικοί δείκτες επιδόσεων (ΒΔΕ) δεν έχουν επί του παρόντος επιδιωκόμενες τιμές. Ωστόσο, στο πλαίσιο της παρούσας αξιολόγησης προτάθηκαν επιδιωκόμενες τιμές για διάφορους κανονιστικούς ΒΔΕ του ΔΜΔΤ.

4.2. Αποδοτικότητα

Η δημοσίευση της πρώτης πρόσκλησης υποβολής προτάσεων καθυστέρησε λόγω της καθυστερημένης έγκρισης των εδαφικών σχεδίων δίκαιης μετάβασης, τα οποία αποτελούσαν απαραίτητη προϋπόθεση για τη χορήγηση στήριξης από τον ΔΜΔΤ. Αυτό είχε άμεσο αντίκτυπο στο χρονοδιάγραμμα και στην αποδοτικότητα της υλοποίησης του ΔΜΔΤ.

Ο πολυετής χαρακτήρας της πρόσκλησης σε σύγκριση με την ετήσια πρόσκληση κατέστησε δυνατή τη μείωση του διοικητικού φόρτου που προκαλείται από τη διαχείρισή της, καθώς και τη διασφάλιση προβλέψιμου πλαισίου για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Το χρονοδιάγραμμα των προθεσμιών υποβολής, μεταξύ των οποίων μεσολαβούν κατά μέσο όρο 4 μήνες, επιτρέπει στους αιτούντες να υποβάλλουν αιτήσεις ανά τακτά χρονικά διαστήματα.

Αφετέρου, οι χωριστές διαδικασίες υποβολής αιτήσεων και υποβολής εκθέσεων για την επιχορήγηση και το δάνειο θεωρούνται λιγότερο αποδοτικές σε σύγκριση με την υποβολή ενιαίας αίτησης τόσο για το δάνειο όσο και για την επιχορήγηση.

Από την ανάλυση της υλοποίησης του ΔΜΔΤ προκύπτει ότι, κατά μέσο όρο, η αξιολόγηση της επιχορήγησης διήρκεσε περίπου δύο μήνες και ότι η έκδοση της απόφασης χορήγησης της επιχορήγησης έχει ληφθεί μεταξύ 6 και 13 μηνών. Η διάρκεια ολόκληρης της διαδικασίας επηρεάζεται κυρίως από τον βαθμό ωριμότητας των παραμέτρων του δανείου κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης επιχορήγησης.

Οι πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν για την παρούσα αξιολόγηση δεν επαρκούν για να επιβεβαιώσουν τα αναμενόμενα οφέλη απλούστευσης που σχετίζονται με τη χρήση χρηματοδότησης μη συνδεδεμένης με τις δαπάνες. Ο αντίκτυπος των μέτρων απλούστευσης του ΔΜΔΤ στις διοικητικές δαπάνες δεν έχει εκτιμηθεί λόγω του περιορισμένου αριθμού των αιτήσεων που ελήφθησαν και των συμφωνιών επιχορήγησης που υπογράφηκαν στο παρόν στάδιο. Ωστόσο, η μη συνδεδεμένη με τις δαπάνες χρηματοδότηση και το υψηλό ποσοστό της συνολικής επιχορήγησης που καταβλήθηκε από την προχρηματοδότηση φαίνεται ότι εκτιμώνται ιδιαίτερα μέχρι στιγμής από τους δικαιούχους του ΔΜΔΤ.

Η υλοποίηση του ΔΜΔΤ έχει επωφεληθεί από το δίκτυο των διαχειριστικών αρχών και των φορέων υλοποίησης της πολιτικής συνοχής, το οποίο υπάρχει ήδη στην Επιτροπή, καθώς και από το ευρύ δίκτυο τοπικών γραφείων της ΕΤΕπ, το οποίο έχει επίσης στηρίξει την αποτελεσματική υλοποίηση του ΔΜΔΤ.

Παρότι είναι πολύ νωρίς για να προβλεφθεί η αξία του πολλαπλασιαστικού αποτελέσματος του ΔΜΔΤ (αποτέλεσμα μόχλευσης των επιχορηγήσεων) για το σύνολο του κονδυλίου του ΔΜΔΤ, με έμφαση στα επτά ανατεθέντα έργα του ΔΜΔΤ, ο μέσος λόγος των επενδύσεων και της επιχορήγησης του ΔΜΔΤ ανέρχεται σε 12, και συγκεκριμένα κυμαίνεται από 5,5 για τις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες έως 21,3 για τις περισσότερο αναπτυγμένες περιφέρειες και τις περιφέρειες σε μετάβαση.

4.3. Συνοχή

Η συνοχή των τριών πυλώνων του ΜΔΜ περιγράφεται στα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης, παρότι παρέχουν περιορισμένες λεπτομέρειες σχετικά με τον ΔΜΔΤ. Ενώ πολλά κράτη μέλη αναφέρουν τομείς επιλέξιμους για τον ΔΜΔΤ, συχνά δεν διαθέτουν προδιαγραφές ή σαφείς συνέργειες μεταξύ των πυλώνων. Ουσιαστικά, η συνοχή εξαρτάται από τις προτάσεις που υποβάλλονται και όχι από μια προκαθορισμένη στρατηγική, με το ευέλικτο πλαίσιο του εδαφικού σχεδίου δίκαιης μετάβασης να επιτρέπει την αξιολόγηση της συνοχής κατά περίπτωση.

Η συνοχή μεταξύ του ΔΜΔΤ και του ΜΑΑ, οι οποίοι παρέχουν χρηματοδότηση για παρόμοια είδη επενδύσεων, εξαρτάται από τον βαθμό στον οποίο υπάρχει πιθανή αλληλεπικάλυψη και συμπληρωματικότητα μεταξύ των σχεδίων ανθεκτικότητας και ανάκαμψης και των εδαφικών σχεδίων δίκαιης μετάβασης. Οι δυνητικοί αιτούντες θεωρούν τον ΜΑΑ πιο ελκυστικό.

Τα ταμεία της ΕΕ στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ+ και Ταμείο Συνοχής) έχουν επίσης κοινή αλληλεπικαλυπτόμενη επιλεξιμότητα τομέων με τον ΔΜΔΤ και έχουν ευνοϊκότερους όρους χρηματοδότησης με υψηλότερα ποσοστά συγχρηματοδότησης επιχορηγήσεων. Έχουν επίσης απαιτήσει σημαντικές προσπάθειες προγραμματισμού από τις αρχές των κρατών μελών που προσπαθούν να τηρήσουν αυστηρές προθεσμίες διάθεσης κονδυλίων και απαιτήσεις για την πρόσβαση στα ταμεία συνοχής. Συνολικά, αυτό επηρέασε και τη συνοχή τους με τον ΔΜΔΤ, καθώς δεν δημιούργησε μόνο συνέργειες αλλά και αλληλεπικαλύψεις μεταξύ των μέσων. Όταν η ελκυστικότητα των διαφόρων πηγών χρηματοδότησης της ΕΕ αναλύεται με βάση τα ποσοστά συγχρηματοδότησης επιχορηγήσεων, ο ΔΜΔΤ παραγκωνίζεται.

Η αλληλεπικάλυψη των διαφόρων ευκαιριών χρηματοδότησης δημιουργεί πρόσθετη πολυπλοκότητα για τους δυνητικούς δικαιούχους και τους συντονιστικούς φορείς, καθώς πρέπει να εντοπίσουν το καταλληλότερο χρηματοδοτικό μέσο για κάθε επένδυση και να κατανοήσουν τη λειτουργία των διαφόρων ταμείων της ΕΕ.

Ο ΔΜΔΤ μπορεί επίσης να αλληλεπικαλύπτεται με εθνικά προγράμματα, για παράδειγμα το αλληλεπικαλυπτόμενο ταμείο με παρόμοιους στόχους στη Γερμανία, κάτι που θα μπορούσε να εξηγήσει εν μέρει την περιορισμένη υλοποίηση του ΔΜΔΤ στο εν λόγω κράτος μέλος.

Γενικότερα, υπάρχει αναντιστοιχία μεταξύ των κατανεμημένων εθνικών μεριδίων και της ζήτησης για τον ΔΜΔΤ. Ενώ παραμένουν διαθέσιμα τα πλήρη εθνικά μερίδια των κρατών μελών με τα μεγαλύτερα εθνικά μερίδια, άλλα κράτη μέλη, όπως η Γαλλία, η οποία έχει εξαντλήσει το εθνικό της μερίδιο, θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν πρόσθετους πόρους από τον ΔΜΔΤ.

Εκτός από τη συμβουλευτική στήριξη του ΔΜΔΤ που είναι διαθέσιμη στο πλαίσιο του συμβουλευτικού κόμβου InvestEU, οι δημόσιοι φορείς στις οικείες περιφέρειες έχουν καταφύγει σε διάφορα είδη τεχνικής συνδρομής που καταβάλλεται από την Επιτροπή εντός της αρμοδιότητας άλλων προγραμμάτων της Ένωσης, όπως το TSI και το πρόγραμμα JTP Groundwork. Δεδομένου ότι ορισμένες πρωτοβουλίες παροχής συμβουλευτικής και τεχνικής βοήθειας βρίσκονται ακόμη σε εξέλιξη, ενώ άλλες ολοκληρώθηκαν πρόσφατα, δεν μπορούν να εξαχθούν συμπεράσματα

σχετικά με τον αντίκτυπο και τη συμπληρωματικότητα των πρωτοβουλιών στο παρόν στάδιο. Υπάρχουν στοιχεία που αποδεικνύουν ότι οι δραστηριότητες ενημέρωσης και επικοινωνίας που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της συμβουλευτικής υποστήριξης του ΔΜΔΤ, καθώς και οι άλλες αναθέσεις τεχνικής βοήθειας που πραγματοποιήθηκαν από άλλους συμβούλους συνέβαλαν στην αύξηση των γνώσεων σχετικά με τον ΔΜΔΤ.

4.4. Ενωσιακή προστιθέμενη αξία

Από τις προκαταρκτικές παρατηρήσεις προκύπτει ότι ο ΔΜΔΤ προσθέτει αξία, καθιστώντας διαθέσιμους πρόσθετους πόρους για την αντιμετώπιση των αναγκών μετάβασης στις περιφέρειες δίκαιης μετάβασης. Δημιουργεί για τους τοπικούς δημόσιους φορείς νέες ευκαιρίες για να καλύψουν επενδύσεις δίκαιης μετάβασης, οι οποίες δεν θα ήταν δυνατές μόνο μέσω των ιδίων πόρων τους σε τοπικό και εθνικό επίπεδο.

Ο αντίκτυπος της επιχορήγησης του ΔΜΔΤ στην υλοποίηση των έργων παραμένει αβέβαιος λόγω του περιορισμένου αριθμού επιχορηγήσεων που χορηγήθηκαν, αλλά ο αντίκτυπός του εξαρτάται από διάφορους παράγοντες, όπως το ακριβές ποσοστό συγχρηματοδότησης από τον ΔΜΔΤ ή το ύψος της επιχορήγησης. Όσο υψηλότεροι είναι οι παράγοντες αυτοί, τόσο μεγαλύτερος αναμένεται να είναι ο αντίκτυπος της επιχορήγησης.

Επιπλέον, η επιχορήγηση χρησιμεύει ως πρόσθετη χρηματοδότηση για την επέκταση του πεδίου εφαρμογής των έργων, διασφαλίζοντας ενδεχομένως τη συμπερίληψη κοινωνικά πολύτιμων αλλά κατά τα άλλα μη επικερδών συνιστωσών. Οι συμβουλευτικές υπηρεσίες του ΔΜΔΤ ενισχύουν την υλοποίηση των έργων βελτιώνοντας την ποιότητα και επιταχύνοντας τα χρονοδιαγράμματα υποβολής αιτήσεων.

Η συγχρηματοδότηση από τον ΔΜΔΤ προσφέρει επίσης άμεση ρευστότητα για τα έργα μετά την υπογραφή της επιχορήγησης. Ωστόσο, η υποβολή αίτησης για στήριξη από τον ΔΜΔΤ ενδέχεται να καθυστερήσει την υλοποίηση σε σύγκριση με τη χρήση άμεσα διαθέσιμων πηγών χρηματοδότησης.

4.5. Συνάφεια

Η σχετικά πρόσφατη έγκριση των εδαφικών σχεδίων δίκαιης μετάβασης σε συνδυασμό με την τρέχουσα ενδιάμεση επανεξέταση της πολιτικής συνοχής (συμπεριλαμβανομένων των εδαφικών σχεδίων δίκαιης μετάβασης) στηρίζουν τη συνεχή συνάφεια του ΔΜΔΤ για την κάλυψη των τρεχουσών αναγκών. Η συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών οδήγησε σε ευρεία συναίνεση μεταξύ θεσμικών φορέων, εθνικών εκπροσώπων και δυνητικών και πραγματικών δικαιούχων ότι οι στόχοι του ΔΜΔΤ είναι συναφείς.

Η υλοποίηση του ΔΜΔΤ ευθυγραμμίζεται στενά με τις πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές της νέας Επιτροπής όπως τις περιέγραψε η πρόεδρός της τον Ιούλιο του 2024, προωθώντας παράλληλα τους μακροπρόθεσμους στόχους που θεσπίστηκαν στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία το 2019. Ο ΔΜΔΤ επιτυγχάνει τους στόχους της ΕΕ, διασφαλίζοντας ότι όλοι οι πολίτες έχουν πραγματικό δικαίωμα να παραμείνουν στον τόπο που αποκαλούν πατρίδα τους και στηρίζοντας την κοινωνικά βιώσιμη απανθρακοποίηση στις περιφέρειες που παραδοσιακά εξαρτώνται από τη βιομηχανία ορυκτών καυσίμων.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΤΛΗΘΗΚΑΝ

Η αξιολόγηση του δανειακού μηχανισμού του δημόσιου τομέα (ΔΜΔΤ) επισημαίνει διάφορες προκλήσεις που ανέκυψαν κατά το αρχικό στάδιο υλοποίησής του. Οι παρατηρήσεις των ενδιαφερόμενων μερών αποκαλύπτουν διαφορετικά επίπεδα συμμετοχής μεταξύ των κρατών μελών. Ενώ τα ποιοτικά δεδομένα προσφέρουν πολύτιμες πληροφορίες, η έλλειψη ποσοτικών δεδομένων παρεμποδίζει την ολοκληρωμένη αξιολόγηση. Παρά τις προκλήσεις αυτές, υπάρχει πολλά υποσχόμενο δυναμικό για την αποτελεσματική υλοποίηση. Τα ακόλουθα διδάγματα παρέχουν καθοδήγηση για τη συνέχιση της υλοποίησης του ΔΜΔΤ και τροφοδοτούν τον σχεδιασμό μελλοντικών χρηματοδοτικών μέσων.

Αναντιστοιχία των εθνικών μεριδίων με τις ανάγκες των δυνητικών δικαιούχων

Όσον αφορά την πρώτη πρόσκληση υποβολής προτάσεων (έως το 2025), τα εθνικά μερίδια καθορίστηκαν σύμφωνα με την κλίμακα κατανομής του προϋπολογισμού που ορίστηκε για τον ΤΔΜ. Αυτό επηρέασε τον βαθμό αξιοποίησης και τη συνοχή του ΔΜΔΤ με άλλες πηγές χρηματοδότησης, καθώς ανέδειξε τους περιορισμούς που προκύπτουν όταν δεν λαμβάνεται υπόψη το ότι η ζήτηση για επιστρεπτέα χρηματοδότηση θα μπορούσε να διαφέρει από τη μέθοδο κατανομής του ΤΔΜ. Ενώ τα πλήρη εθνικά μερίδια των κρατών μελών με τα μεγαλύτερα εθνικά μερίδια εξακολουθούν να είναι διαθέσιμα, άλλα κράτη μέλη θα μπορούσαν να έχουν χρησιμοποιήσει περισσότερους πόρους. Επιπλέον, στα κράτη μέλη με το χαμηλότερο εθνικό μερίδιο, τα κράτη μέλη και οι αιτούντες είχαν λιγότερα κίνητρα να επενδύσουν πόρους για τη στήριξη ή τη σύνταξη αιτήσεων προς τον ΔΜΔΤ.

Ο ΔΜΔΤ έχει περιορισμένη ικανότητα στήριξης μικρότερων έργων

Ενώ από τη στήριξη του ΔΜΔΤ επωφελούνται μικρότερα έργα, συμπεριλαμβανομένων 5 έργων που λαμβάνουν δάνεια με διαμεσολάβηση, ύψους από 1,5 εκατ. EUR έως 12 εκατ. EUR, η δανειοδότηση μέσω διαμεσολάβησης είναι διαθέσιμη μόνο σε δύο κράτη μέλη. Σε άλλα κράτη μέλη, το ελάχιστο ποσό του δανείου ανέρχεται σε 12,5 εκατ. EUR, το οποίο αποτελεί σημαντικό όριο για τους μικρότερους αιτούντες. Τα δάνεια-πλαίσια προσφέρουν τη δυνατότητα να καλυφθεί το όριο ύψους του δανείου μέσω της ομαδοποίησης πολλαπλών έργων, αλλά έτσι αυξάνεται η πολυπλοκότητα της διαδικασίας υποβολής αιτήσεων. Οι μικρότερες οντότητες ενδέχεται να μη διαθέτουν την απαιτούμενη πείρα ή τους απαιτούμενους πόρους για να αναλάβουν αποτελεσματικά αυτό το επίπεδο συντονισμού. Ως εκ τούτου, τα μικρότερα έργα ενδέχεται να βρεθούν αντιμέτωπα με το ενδεχόμενο αποκλεισμού από τον ΔΜΔΤ.

Μια πιθανή λύση για το υψηλό ελάχιστο ύψος δανείου και τα ζητήματα συντονισμού θα μπορούσε να είναι η μεγαλύτερη συμμετοχή των εθνικών αναπτυξιακών τραπεζών και ιδρυμάτων και η μεγαλύτερη χρήση της χρηματοπιστωτικής διαμεσολάβησης, ωστόσο ο ΔΜΔΤ πρέπει να τους προσφέρει επαρκή κίνητρα για να συμμετάσχουν. Σε κάθε περίπτωση, η επιλογή χρηματοδοτικών εταίρων για μελλοντικά χρηματοδοτικά μέσα θα πρέπει να ευθυγραμμίζεται στενά με τις ανάγκες και τα προφίλ των δυνητικών δικαιούχων, με ιδιαίτερη προσοχή στη συμμετοχή εταίρων που διαθέτουν τη θεσμική ικανότητα και τα επιχειρησιακά πλαίσια που απαιτούνται για τη στήριξη μικρότερων δικαιούχων.

Το μοντέλο υλοποίησης του ΔΜΔΤ

Το μοντέλο υλοποίησης του ΔΜΔΤ παρέχει διάφορα πλεονεκτήματα που συμβάλλουν στην απήχυσή του. Ένα από τα βασικά πλεονεκτήματα του ΔΜΔΤ είναι η διευκόλυνση της άμεσης πρόσβασης των τοπικών δημόσιων φορέων σε χρηματοδότηση σε επίπεδο ΕΕ. Επιπλέον, ο ΔΜΔΤ χρησιμοποιεί μια προσέγγιση μεικτής χρηματοδότησης, η οποία συνδυάζει επιχορηγήσεις της ΕΕ

με δάνεια από την ΕΤΕπ και πρόσθετες πηγές χρηματοδότησης. Η μέθοδος αυτή δυνητικά μεγεθύνει τους χρηματοδοτικούς πόρους που διατίθενται για τα έργα, και συγκεκριμένα, επιχορήγηση από τον ΔΜΔΤ ύψους 1 EUR αποφέρει επενδύσεις ύψους 12 EUR κατά μέσο όρο.

Ωστόσο, η δομή υποβολής διπλών αιτήσεων του ΔΜΔΤ, η οποία απαιτεί χωριστές αιτήσεις για επιχορηγήσεις και δάνεια, καθιστά περίπλοκη τη διαδικασία υποβολής αιτήσεων. Η διαδικασία υποβολής αιτήσεων στον ΔΜΔΤ, από την υποβολή έως την υπογραφή των τελικών συμφωνιών, μπορεί να διαρκέσει συνολικά έως και 18 μήνες, διάρκεια η οποία ενδέχεται να μην είναι επαρκής για τα χρονοδιαγράμματα υλοποίησης των έργων όλων των δικαιούχων.

Ένα σύστημα που θα επέτρεπε στην ΕΤΕπ και την Επιτροπή να ανταλλάσσουν μεταξύ τους τα δεδομένα που υποβάλλουν οι αιτούντες θα μπορούσε δυνητικά να αυξήσει την αποδοτικότητα και να μειώσει τον διοικητικό φόρτο για τους αιτούντες, την ΕΤΕπ και την Επιτροπή. Θα πρέπει να διερευνηθεί η βελτίωση της ανταλλαγής δεδομένων μεταξύ της Επιτροπής και των χρηματοδοτικών εταίρων της για μελλοντικά χρηματοδοτικά μέσα, ωστόσο, ταυτόχρονα η θέσπιση των αναγκαίων συστημάτων και διαδικασιών θα απαιτούσε σημαντικές επενδύσεις σε πόρους και πρέπει να ευθυγραμμιστεί με τη σχεδιαζόμενη ανάπτυξη του μέσου. Θα μπορούσε να διερευνηθεί ένα εναλλακτικό μοντέλο υλοποίησης, στο πλαίσιο του οποίου μία μόνο οντότητα διαχειρίζεται τις πηγές μεικτής χρηματοδότησης, για μελλοντικά χρηματοδοτικά μέσα, με σκοπό τον εξορθολογισμό της διαδικασίας υποβολής αιτήσεων και την ενίσχυση της προστιθέμενης αξίας της ΕΕ. Τέλος, τόσο οι παράμετροι της επιχορήγησης όσο και οι παράμετροι των δανείων θα πρέπει να σταθμιστούν προσεκτικά για τυχόν μελλοντικά χρηματοδοτικά μέσα. Οι παράμετροι της επιχορήγησης θα πρέπει να είναι αναλογικές προς τη φύση και την κλίμακα των επενδύσεων και, ειδικότερα, να παρέχουν ουσιαστικό κίνητρο για την υποβολή αίτησης για το μέσο, ενώ οι παράμετροι του δανείου (επιτόκια, όροι αποπληρωμής, διαδικασία διαπραγμάτευσης δανείων κ.λπ.) θα πρέπει να είναι αρκετά ελκυστικές σε σύγκριση με τις συνθήκες της αγοράς, ώστε να παρέχονται κίνητρα για την αξιοποίηση του μέσου.

Συμβουλευτική στήριξη από τον ΔΜΔΤ

Δεδομένου ότι τα κράτη μέλη έδωσαν προτεραιότητα στη χρήση χρηματοδότησης που προσφέρει υψηλότερη συγχρηματοδότηση επιχορηγήσεων έναντι της επιστρεπτέας χρηματοδότησης που παρέχεται από τον ΔΜΔΤ, η ζήτηση για συμβουλευτικές υπηρεσίες στο πλαίσιο του ΔΜΔΤ ήταν αρχικά περιορισμένη. Στο αντικείμενο της παρούσας αξιολόγησης συμπεριλήφθηκε μόνο μία ολοκληρωμένη ανάθεση. Η συμβουλευτική στήριξη του ΔΜΔΤ παρέχεται από την ΕΤΕπ στο πλαίσιο του συμβουλευτικού κόμβου InvestEU (βάσει του κανονισμού InvestEU), ενώ και η ενδιάμεση αξιολόγηση του κόμβου έκρινε επίσης ότι θα ήταν πρόωρη η πλήρης αξιολόγηση του αντικτύπου του λόγω της περιορισμένης χρήσης του.

Εάν συνεχιστούν οι τρέχουσες τάσεις, οι συμβουλευτικές υπηρεσίες του ΔΜΔΤ αναμένεται να έχουν περιορισμένο αντίκτυπο στη διοικητική ικανότητα λόγω της χαμηλής ζήτησης για αναθέσεις στον εν λόγω τομέα.

Το πλαίσιο παρακολούθησης του ΔΜΔΤ

Μια αδυναμία του πλαισίου παρακολούθησης του ΔΜΔΤ είναι ότι οι ΒΔΕ που συνδέονται με τον γενικό στόχο και τον ειδικό στόχο δεν έχουν επιδιωκόμενες τιμές στον κανονισμό. Στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας προτάθηκαν επιδιωκόμενες τιμές για τους κανονιστικούς ΒΔΕ του ΔΜΔΤ. Η αξιολόγηση του κόστους απλούστευσης και των διοικητικών δαπανών για τους δικαιούχους και τους αιτούντες ήταν περιορισμένη στο πλαίσιο της εν λόγω αξιολόγησης, διότι, λόγω του αρχικού

σταδίου υλοποίησης του ΔΜΔΤ, θα είχε βασιστεί σε μειωμένο, μη αντιπροσωπευτικό δείγμα. Θα πραγματοποιηθεί διεξοδική ανάλυση κατά τη διάρκεια της τελικής αξιολόγησης, μόλις καταστεί διαθέσιμος επαρκής αριθμός αιτούντων και δικαιούχων.

Οι καθορισμένοι δείκτες από τον συμβουλευτικό κόμβο InvestEU, όπως οι αναμενόμενες κινητοποιημένες επενδύσεις και η ικανοποίηση των συμμετεχόντων, θα χρησιμοποιηθούν πλήρως για τη μέτρηση της προστιθέμενης αξίας των συμβουλευτικών υπηρεσιών του ΔΜΔΤ κατά την τελική αξιολόγηση.

Επιπτώσεις ως προς το φύλο

Η πρόσκληση υποβολής προτάσεων του ΔΜΔΤ δεν διαθέτει επί του παρόντος πλαίσιο αναφοράς για τους αιτούντες όσον αφορά την ισότητα των φύλων. Για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος, η δεύτερη πρόσκληση υποβολής προτάσεων του ΔΜΔΤ (σε στάδιο προετοιμασίας) θα περιλαμβάνει πρόσθετα μέτρα για την προώθηση της ισότητας των φύλων. Η εργαλειοθήκη για τις περιφέρειες δίκαιης μετάβασης με τίτλο «Συνεκτίμηση της διάστασης του φύλου στους περιφερειακούς μετασχηματισμούς»⁵ (που εκπονήθηκε από την Επιτροπή) θα προσφέρει καθοδήγηση σχετικά με τη διαχείριση των επιπτώσεων της δίκαιης μετάβασης ως προς το φύλο.

⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2023), Considering gender in regional transformations. A toolkit for just transition regions (https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/funding/just-transition-fund/toolkit-considering%20gender%20in%20regional%20transformations.pdf).